

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

I. СВЯТО МАТЕРІ (бесіда)

Найперша літера, якою починаються майже всі абетки світу, — літера “а”. І вже за нею шикуються в певному порядку інші літери.

Найперше слово, яке вимовляють майже всі діти на планеті, — слово “мама”. І вже за цим святим і найдорожчим словом вони навчаються інших слів своєї рідної мови.

Погляньмо лишень, скільки чудових слів для мами є в українській мові: мама, матуся, ненька, матінка... Ось як дітки звертаються до матусі в народній пісні:

Мамочко, моя пчілочко,
Мамочко, моя ластівочко,
Словечко моє вірне,
Зозулечко моя луговая,
Сонечко моє ясне,
Ручечки мої пишнії,
Ніженьки мої ходунечки...

І так — у кожній мові світу! Та це й зрозуміло. Адже для будь-кого із нас немає ближчої людини, ніж мама, яка подарувала життя, ввела у цей дивовижний світ, першою навчила рідної мови, першою допомагала зіп’ястися на ніжки та зробити перший, нехай ще нерішучий і не дуже впевнений, крок по життю...

Мама!
Найдорожче слово
в світі!
Де б не був ти,
що б ти не робив,
назавжди вона
твій шлях освітить
ніжним серцем,
відданим тобі.
В дні важкі
і в дні,
на щастя щедрі,
не забудь:
вона завжди —
в тобі.
Тож живи, як мама,
щиро й чесно,
і, як мама,
світ оцей люби!

А цей віршик — не простий. Його називають акровіршем, бо якщо прочитати перші літери в усіх чотирьох рядках, то стане відомо, яке ж слово у світі найдорожче.

Ми вічно прагнем вирости,
А вона за нас — радіти.
Ми без неї — сироти,
А для неї завжди — діти.

Василь Довжик

До речі, мої любі, щоб ви знали: у багатьох мовах світу слово “мама” починається літерою “м”. Не вірите? Переконайтеся:

Майка — болгарська;
Мама — румунська;
Матка — польська, чеська;
Мітір — грецька;
Мор — норвезька;
Ме — в’єтнамська;
Мудер — голландська;
Мутер — німецька;
Мадре — іспанська, італійська;
Мазе — англійська;
Ман — португальська;
Мер — французька...

Свято Матері в Україні має триєдину суть. Воно приходить до нас щороку: сонцесяйне, завітчане, красиве і дуже щире. Приходить у другу неділю травня, завітчану яблуневим цвітом, нагадуючи, що настав день скласти шану найдорожчій людині у світі — Мамі. Цього дня ми вшановуємо й Божу Матір — Діву Марію та свою Вітчизну — неньку-Україну.

Мабуть, вам цікаво дізнатися, звідки прийшло до нас це свято.

Маленька американка Анна Джервіс дуже рано втратила найдорожчу в світі людину — матір... Сирітка у численних своїх поневіряннях і кривдах прийшла до думки, що в усіх людей на Землі мусить бути хоча б один-єдиний день на рік, коли б вони всі разом вшановували і матір-неньку, і матір-землю, і Матір Божу. Так у 1914 році у США було запроваджено свято — День Матері. Невдовзі воно поширилося на інші країни світу.

В Україні, а саме — на Галичині, це свято, за підтримки Союзу українок, “Просвіти”, “Рідної школи”, “Пласту” та інших громадських організацій, почали відзначати з 1929 року.

У День Матері діти дарували своїм матусям усе те, що задалегідь виготовили власноручно. То були малюнки, вишивки, різьблення, вирощені самостійно квіти. А ще діти писали своїм мамам листи-сповіді.

По обіді всі йшли до церкви, де славили матір земну і Матір небесну, яка подарувала світові Сина Божого — Ісуса Христа. А вже після церкви починалися народні гуляння, на яких і дорослі, і малі співали й танцювали під троїсті музики, раділи життю і славили тих, котрі дарували його, — своїх матерів.

Не скупіться у цей день на гарні слова, не соромтеся чистих сліз вдячності. Складіть їх у щирий віночок мамі. Хіба вона цього не заслуговує? Допоможіть мамі цього дня (і не забувайте допомагати в інші дні!) у хатніх справах. І ще неодмінно зробіть найдорожчій людині невеличкий подарунок. Нехай то буде витинанка чи віршик, малюнок чи пісенька.

Бачите, як посвітлішало мамине стомлене обличчя? А очі стали молодими й чистими... Як джерельце, від якого на многії літа мамина сила і любов, що не дає загинути нашому роду, нашій нації, нашій Україні. І поки житиме це джерельце — будемо жити й ми.

Слава Вам, Мамо!

II. ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

1. Краще й мудріше за народ, мабуть, ніхто ще не сказав про матір... Прочитайте ці прислів'я та приказки й самі пересвідчитесь у цьому.

Нема того краму, щоб купити маму.

***

Матері ні купити, ні заслужити.

***

Нема в світі цвіту цвітішого за маківочки, нема ж і ріднішого над матіночки.

***

Материн гнів, як весняний сніг: рясно впаде, та скоро розтане.

***

Мати одною рукою б'є, а другою гладить.

***

Дитина плаче, а матері боляче.

***

У кого є ненька, в того й голівонька гладенька.

***

Мене мати цілий вік дурила:
Казала “битиму”, та й не біла.

***

Мати б'є, то не боляче, а мачуха як подивиться, то й на душі холоде.

***

Отець помре — то півсирота дитина, а мати помре — то вже ціла сирота.

***

Лише мати — вірна порада.

***

2. Які слова пропущено в українських народних приказках? Прочитай ці приказки.

На _____ тепло, а біля _____

добре.

радїє весні, а _____

— матері.

Пташенята

— Пташенята, ви не змерзли?

Холод віє над гніздом!..

— Ні, нам дуже-дуже тепло

Під матусиним крилом.

— А якщо немає мами,

Якщо пада дощ на вас?

— А тоді ласкава гілка

Укриває листям нас.

— А якщо не верне мама,

Якщо листя опаде?

— Як це так — не верне мама?!

Як це — листя опаде?!

Григорє Вієру

Сонечкова мама

Вмиває кішка кошенят.

Вмиває кізка козенят.

Мене водою з милом

Щоранку мама мие.

І чистим сонечком встає

Щодня з-за небокраю...

І в нього, мабуть, мама є,

Бо хто ж його вмиває?

Анатолій Костецький

Що кому сниться

Сниться полю дощик,

Картоплині — горщик,

А відерцю сниться

Копанка-криниця.

Сонце сниться вітам,

Хатці сниться брама,

А маленьким діткам

Сниться їхня мама.

Вадим Крищенко

Мамині руки

Пахнуть руки в мами

Хлібом, пиріжками,

Бо ці руки гарні

Трудяться в пекарні.

Глібчик у крамниці
Купить паляницю —
Пахне у хлібині
Мамин труд хлопчині.
Григорій Усач

Моя мама

Є багато в світі мам,
Та скажу вам прямо:
Я для себе вибрав сам
Найріднішу маму.
Роман Чумак

Сама в хаті

Кошенятко чеше вуса
Лапками двома.
На базар пішла матуся,
В хаті я сама.
Вмиюсь чисто, вмиюсь біло
І тоді візьмусь за діло.
Підмету гарненько в хаті,
Молока дам кошеняті,
Своє ліжко застелю,
Квіти в горщику поллю,
Заплету я кіски русі
І чекатиму матусі.
Андрій М'ястківський

* * *

Як добре нам жити і знати,
І вірити, друзі, весь час,
Що кращого слова, як мати,
Немає у світі для нас.
Воно — мов зоря світанкова,
Як хліб і людська доброта,
Як мова твоя колискова,
Як доля і правда свята.
Те слово — утіха єдина,
Надії ясний промінець.
Його промовляє дитина
І в дальнім поході боєць.

Свято матері

II частина

(Посередині — образ Матері Божої)

- 1 читець.** Вже надходить, любі друзі,
Цей чудовий місяць май;
Зеленіють трави в лузі,
Світ красивим став, мов рай!
- 2 читець.** Сонце світить, пестить ніжно,
Квіти розцвіли кругом,
Хор пташок виводить дзвінко
Творцю світу свій псалом.
- 3 читець.** Тож і ви, українські діти,
Веселіться і співайте,
У гаю збирайте квіти,
У віночки їх сплітайте.
- 4 читець.** Та найкраще в честь Марії,
Ви даруйте квіти всі,
В її честь співайте пісню,
В її честь плетіть вінки.
- 5 читець.** Бо Марія, наша Мати, —
Добра Неня всіх людей,
Все про неї пам'ятати —
Це найкращий дар дітей!
- 6 читець.** Грайте, грайте дзвінко, ріки і потоки,
Шумте, шумте буйно, всі ліси й гаї,
Розцвітайте, квіти, на лугах широких —
Бо ж це май Марії, це місяць її!
- 7 читець.** Киньте, киньте дзвони, лунко передзвони
На далекі села, міста і краї,
Кличте, щоб співали і ліси, й загони,
Бо ж це май Марії, це місяць її!
- 8 читець.** Линьте, линьте, люди, до її вівтарів
І несіть в поклоні молитви свої —
Серце, повне віри, покладіть їй в дари,
Бо ж це май Марії, це місяць її!

Пісня “Мати-Маріє”.

(Біля образу Матері Божої навколишки б хлопчиків)

- 1 читець.** Пречистая Мати, —
Просьяť діти вірні,—
Сповни наші просьби,
Сердечні й покірні:
Дай, щоб ми, невинні,
У мирі зростали,
Тебе й Твого Сина
Завжди прославляли.
- 2 читець.** Зволь нам, Мати Божа,
Силу й долю дати,
Для рідного краю
Жити й працювати.
- 3 читець.** Дай, щоби сповняли
Заповіт Шевченка,
Щоб цвіла у щасті
Україна-ненька.
- 4 читець.** Зволь над нашим краєм
Зіркою ясніти —
Просьяť тебе нині
українські діти!
- 5 читець.** Українці, в кожний час
Господь ласкаво дивиться на нас,
Все дивиться з заквітчаних ікон,
Як прокидаємось й лягаємо на сон.
В здоров’ї тата й маму зберігай,
Сестричці й братикові щастя дай,
Зроби, щоб всі вдоволені були,
На лихо-горе раду щоб знайшли.
- 6 читець.** Благослови наш любий рідний дім
І всіх-усіх, хто проживає в нім,
І неньку нашу, і садок-розмай,
І наш народ, і рідний край,
І ті могили, що в полях стоять,
Й героїв, які в тих могилах сплять.
Під пишним килимом із квітів і трави
На віки вічні, Боже, прослави!

 Пісня “О Маріє, Мати Божа”.

 Пісня “Пісня про три матері”.

Ой маю я три матері та всі три хороші —
Три матері, як три квітки, як три красні рожі.
Перша мати — Непорочна, як лілея біла,
Із дитячком-немовлятком Пречистая Діва.
Друга мати — це найкраща на світі країна,
Земля наша, наша славна ненька-Україна.
Третя мати — що ж про неї гарного сказати?
Це ласкава, любя, мила, рідна моя мати.
Ой маю я три матері та всі три хороші —
Три матері, як три квітки, як три красні рожі.

Молитва за батьків.

Всемилосердний Боже! Дякую Тобі за наших батьків та за все те добро, що Ти нам подав через них. Вони виховують нас, навчають любити Твої святі заповіді, не грішити. Ми любимо їх і хочемо завжди шанувати. А Ти, Господи, поможи нам у цьому. Благослови їх, Господи, добром, здоров'ям та довгим і щасливим життям. Амінь.

 Пісня “Боже, вислухай благання”.

ЗМІСТ

I. Свято Матері (бесіда)	4
II. Прислів'я та приказки	7
III. Вірші	10
IV. Оповідання, казки, легенди	36
V. Пісні	40
VI. Сценарії	50